

mo vso moralno oporo v nas samih in v narodu. Ni malo med nami idealistov, ki imajo pogum, boriti se proti partizanstvu tudi v lastnih vrstah in značajnosti dovolj, odklanjati dobrote, ki jim jih nudijo lastni politični pristaši na škodo celote. Niso redkejši med nami kot med drugo inteligenco duhovni, ki so po resnih notranjih borbah prelomili s preteklostjo v zavesti, da nas nova doba postavlja pred docela nove naloge in probleme in ki so danes brez predsodkov pripravljeni sprejeti nova spoznanja in pokrete za naš duhovni prerod, naj prihajajo od katerekoli strani. Prav gotovo pa ne morejo zahtevati in pričakovati oni, da bi jim sledili, pri katerih vidijo neskladnost med načeli in dejanji, ne- vero v moč vodilnih idej in zato malenkostno, kratkovidno izrabljanje slučajne politične moči — za kar je najžalostnejši primer slovenska šolska politika.

Jasno nam je, da kdor iskreno veruje v svoj narod in pošteno misli z njim, bo tudi z vso resnostjo stremel za zblizanjem duhovne njegove elite — zlasti med mladino, ker edino po tej poti je dosegljivo ono duhovno edinstvo, brez katerega še noben narod ni izvršil svoje zgodovinske naloge, brez katerega tudi Slovenci ne bomo izpolnili svojega mesta v zgodovini sedanje dobe.

Kdor to zbiranje duhov v zgodovinsko važni dobi ovira, kdor poštene delavce odbija in svoje poslanstvo partizansko izrablja, je soodgovoren, ako odločilni dogodki najdejo boljši del naše inteligence razdvojen in narod nepripravljen.

Zato je danes bolj kot kdaj dožnost vseh resnih, uvidenih duhov, da začnejo s čiščenjem in izpraševanjem vesti pri sebi.

—na Dekanu se mora ugoditi! * Tov. Dequal, o katerem smo poročali v eni zadnjih števil, se je vendar moral seliti. Poročali smo, da sta tov. Dequal in Mervar dobila ukaz, da »radi najnujnejše službene potrebe« menjata službeni mesti. Iz rodbinskih in gospodarskih vzrokov sta bila s tem oba močno prizadeta in oba sta se premetstvi protivila, posebno Dequal, ki bi

* Ta dopis je bil namenjen že za zadnjo številko, pa je radi drugega gradiva moral odpasti.

moral nazaj v hribe, kjer je že bil 7 let. Seveda tudi službenih potreb ni bilo nikakih, tudi ljudstvo je bilo z obema zelo zadovoljno, le eden ne. Že zadnjič smo pisali, da so šli odborniki obeh občin v Ljubljano k prosvetnemu oddelku in SLS prosit, da ostaneta oba učitelja na učnih mestih. Kakor smo obveščeni, se je zadeva potem takole razvila: Vse je šlo v Beograd in od tam k SLS. Ta je odločitev odstopila poslancu Kuovcu in slednji je odgovoril: »Dekanu se mora ugoditi!« Nato so odposlali dekrate in Dequalu posredno tudi sporočili, da bo enajsti dan suspendiran, če takoj ne uboga. Tako je bil en sam močnejši kot dve občini s svojimi občinskimi odborniki in par sto podpisi. Izkazalo se je zopet enkrat jasno, kar smo pogosto trdili, da je ljudstvo le farovška krinka in da se nikdar ne upošteva prava ljudska volja, če se ne strinja s farovškimi močcem. Točnih vzrokov, zakaj je bil predstavljen, pa niti Dequal ne ve. Ve edino za dekanovo sovraštvo. Ko je pri prosvetnem oddelku vprašal, mu je predsednik g. Vadnjal odgovoril: »Meni niso znani nikaki vzroki in ko bi mi bili tudi znani, Vam jih nisem dolžan povedati!« Torej je danes vsaka kravja dekla na bolj, ker se ji po zakonu mora povedati, zakaj ni gospodar z njo zadovoljen, za učitelja pa velja le člen 71. Zanimivo pa je še to-le: V bližnji okolici s. uzbujuje upravitelj, ki je pred tremi pričami izrekel zelo žaljive besede o kralju. Pred otroci se je znebil še drugih duhovitosti, da »Cankar je poscankar«, »srbohrvaščina je ciganciščina« in slično. Bil je sicer v preiskavi, ampak se mu ni zgodilo pod klerikalnim režimom nič. Mož je močno katoški, farovž je zadovoljen in čeni zanj ne veljajo. Ti pa, napredni učitelji, delaj tlako v hribi in bodi hvaležen, da Ti vlada reda in pravice pusti golo življenje!

—na Zadnji akt maščevanja klerikalnega prosvetnega režima je bil, da so ukinili dopust strokovnemu tajniku pri pov. UJU v Ljubljani. Značilno pri tem je da se je vse to izvršilo brzim potom zadnje dni pred padcem režima in da si niso upali ukiniti dopusta tajnikom pri drugih pov. UJU v državi in tudi ne pri centrali UJU, ampak so se spravili samo na Slovenijo. Lepi »lokalpatrioti«! Pa jim enkrat ni uspelo.

Splošne vesti.

— Odlični gost. Pretekli teden se je zglasil v našem poverjeništvu v pisarnici strokovnega tajništva kotarski šolski nadzornik v Splitu in odlični tamošnji narodni prosvetni delavec g. J. Puhjerra. Prepotoval je v naučno-prosvetnih svrhah Hrvatsko in Slovenijo. Ogledal se je v Mariboru, v Celju in v Ljubljani. Tukaj mu je razkazal naše gospodarske stanovske naprave naš poverjenik tov. Ječenc. G. nadzornik se je zanimal za našo organizacijo in se je pohvalno izražal o naših institucijah. Taka potovanja in poseti so v interesu medsebojnega zblizanja in razumevanja in bodo mnogo pripomogli k enotnemu in solidarnemu sodelovanju na skupnem šolskem in narodno-prosvetnem polju.

— Dopust našega strokovnega tajnika. Eden zadnjih činov prejšnjega prosvetnega ministra je bil, da je razveljavil dopust našega strokovnega tajnika z odlokom br. 69.145 z dne 3. novembra, torej ko je vlada že umirala. Hoteli so pač v zadnjem hipu iznesti svojo onemoglo jezičico še nad našo organizacijo. Povdarjamo, da ni naloga strokovnega tajništva samo notranja organizacijska, temveč vrši predvsem nalogo informacijske pisarnice za svoje članstvo — 2500 po številu — v šolskem, stanovsko-strokovnem in splošno administrativnem oziru. Tako ugodnost imajo vsa poverjenišтва in tudi centrala UJU v Beogradu, vendar je bilo to na poti ministru prosvete, ali bolje SLS, edino glede našega poverjeništvu v Sloveniji. Upamo, da se ta zadeva v kratkem ugodno reši v interesu naše organizacije in našega članstva.

— Nova vlada: 1. Nikola Pašić, predsednik ministrskega sveta. 2. Marko Trifunović, namestnik ministrskega predsednika in minister brez portfelja. 3. dr. Momčilo Ninčić, ministrstvo zunanjih zadev. 4. Boža Maksimović, ministrstvo notranjih zadev. 5. dr. Edo Lukinić, minister za pravosodje. 6. Andre Stanić, ministrstvo za promet. 7. Svetozar Pribičević, ministrstvo za prosveto. 8. dr. Milan Stojadinović, ministrstvo financ. 9. dr. Gregor Žerjav, ministrstvo za šume

in rude. 10. dr. Privislav Grisogono, ministrstvo za trgovino in industrijo. 11. Krsta Miletić, ministrstvo za poljedelstvo in vode, obenem namestnik ministra za agrarno reformo. 12. Miša Trifunović, ministrstvo ver. 13. Veja Vukičević, ministrstvo pošte in brzojava. 14. Nikola Uzunović, ministrstvo javnih del. 15. Marko Gjuričić, ministrstvo za izenačenje zakonov. 16. dr. Slavko Miletić, ministrstvo za narodno zdravje in namestnik ministra za socialno politiko. 17. general Dušan Trifunović, ministrstvo vojne in mornarice.

— »MIKLAVŽ PRIHAJA«, trije prizorčki. Spisal dr. Ivan Lah. Uglasbil F.J. Izšlo v knjiž. »Šolski oder«. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Cena 6 Din, glasbeni del posebe 4 Din. Igrica je zelo primerna, posebno sedaj za Miklavža za šolske odre in sokolska društva. Vsa društva, ki prirede nastop Miklavža opozarjamo, da naj posežejo po knjižici. Upozoritev ni težka in ne zahteva mnogo priprave. Igrica je bila že na večih krajih uprizorjena in je zelo efektivno učinkovala, posebno z glasbo skupno.

— Zahvaljuje se šolsko vodstvo na Talčjem vrhu gospodu Stakerju v Črnomlju za darilo 100 Din, katerega je namenil v polovičnem znesku revnima učencema; prejela sta 40 Din Jože Zupančič, Se. a in Marija Banovec, Zajčji vrh.

— Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji. Od zadnje izdaje staleža iz leta 1923, je ostalo v zalogi Učiteljske tiskarne še precejšnje število izvodov, ki jim je tiskarna znižala ceno od 42 Din na 25 Din za izvod. Potrebno korekturo si lahko vsak sam napravi na robu na podlagi imenovanj v zadnjih dveh letih, ki so bila objavljena v »Učiteljskem Tovarisu« oziroma v »Uradnem listu«. Stalež naj se naroča v Učiteljski tiskarni.

— »Miklavž prihaja«, trije prizorčki za šolske odre. Knjižica je izšla kot tretji zvezek zbirke »Šolski oder« in se dobi v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

† Prof. Albert Šubic. Dne 6. t. m. je preminul v Ljubljani g. Albert Šubic, dolgoletni profesor zgodovine in zemljepisja na koprškem in goriškem učiteljskem. Po-

kojnik je bil rodom Celjan in je služboval najprej kot domači učitelj, pozneje pa na raznih zavodih širom slovenske zemlje. Z goriške gimnazije ga je usoda zanesla l. 1894. na koprsko učiteljsko in kasneje, ko je bil ta zavod premeščen v Gorico, na goriško učiteljsko. L. 1915. je pregnala vojna vihra blagega pokojnika v Ljubljano, kjer je tik pred svojo upokojitvijo deloval na srednji tehniški šoli ter vstopil lanske leto v zaslužni pokoj. Kaj je prof. Šubic storil za naš učiteljski naraščaj, bi znali povedati njegovi množestveni učenci s koprškega in goriškega učiteljskega. Blagega moža, ki je bil ne utrujen in goreč učitelj slovenski učiteljski generaciji na Primorskem zadnjih 20 let pred svetovno vojno, bodo ohranili njegovi nekdanji učenci in vsi, ki so ga poznali, v najbajžljem spominu. Počivaj v miru, zlata učiteljska duša!

—k Umetniške razglednice naših jugoslovanskih »Velemož«. Umetniško založništvo »Ažbe« v Mariboru je izdalo drugo serijo (12 razglednic) jugoslovanskih Velemož. Druga serija vsebuje reprodukcije sledečih mož: Finžgar, Fr. Prešern, Anton Foerster, Josip Stritar, Petar Zrinski, Ivan Gundulić, Krsto Frankopan, vojvoda K. Ristić, Jovan Popović, Ljubomir Nenadović, Branko Radičević, Dositej Obradović. Reprodukcijske II. serije so izvršene v štirin barvah ter so krasno uspele. Priporočamo obenem tudi nakup Ažbetove »Adrijske serije«, kakor ljudskih razglednic z verzji in karikatur. Naročila se naj pošljejo na umetniško tiskarski zavod in založništvo »Ažbe«, v Mariboru, Koroška cesta 39, Slovenija. Telefon inter. 446.

Jedno savršeno sredstvo protiv reumatizma. Premda je lek Radio-Basamica dr. Rahlejeva radi svog brzog lakog i potpunog lečenja reumatizma, veoma dobro poznat ne samo u našoj državi već i u inostranstvu, imade kod nas još mnogo bolesnika, koji boluju od reumatizma, pa im se sada daje prilika, da se mogu potpuno izlečiti od te bolesti, jer je Radio-Basamica priznat od svih svetskih medicinskih autoriteta kao najbolje i jedino sredstvo protiv reumatizma, gihta i reumatičnog isijasa. Lek Radio-Basamica apsolutno je neškodljiv srcu, te ima i tu prednost da veoma brzo deluje neostavljajući nikakvih tragova ni na koži ni u organizmu. Reumatizam, koji više godine traje može da se izleči za dve do tri flašice tega znamenitog leka. Za izradu i prodaju Radio-Basamica otvorena je Laboratorija Radio-Basamica, Beograd, Kosovska ulica 43.

Imenovanja.

— Spremembe v pokrajinskem prosvetnem oddelku v Ljubljani. Na brzojavni ukaz prosvetnega ministra sta razrešena svojih dolžnosti šef prosvetnega oddelka v Ljubljani prof. J. Vadnjal in referent istega oddelka Narte Velikonja. Začasno je prevzel vodstvo poslov prosvetnega oddelka svetnik Engelbert Gangl, ki je zopet imenovan za višjega šolskega nadzornika na svojem prejšnjem mestu. Višja šolska nadzornika Lužar in Novak, ki sta bila imenovana od prejšnjega prosvetnega ministra, sta upokojena.

— Iz prosvetnega ministrstva. Za namestnika pomočnika prosvetnega ministra je postavljen Todor Radivojević.

— Prosvetni minister je razrešil prof. Ovseneka dolžnost kot tajnika kabineta bivšega prosvetnega ministra dr. Korošca. Slednji ni bil navzoč pri izročitvi pos. ov. ministru Sv. Pribičeviću. Tudi profesor Grafenauer je razrešen svoje dolžnosti kot referent v prosvetnem ministertvu. Premeščen je na svoje prejšnje službeno mesto v Štip v Južni Srbiji, kjer je že preje služboval.

— Ukazi iz dr. Koroščevega prosvetnega ministrstva. Pod datumom 14. in 15. oktobra je kraj podpisal ukaze iz prosvetnega ministrstva. Med drugim so izvršena sledeča imenovanja oziroma upokojitve in premetitve. Na predlog dr. Korošca je stalno upokojena Terezija Pordiš, učiteljica v Zalcu. Dalje: Simon Sekirnik, stalni nadučitelj pri Sv. Juriju pod Bočem; Ad. Pacher, nadučitelj pri Sv. Katarini pri Trbovljah; Oman-Ihan Ernestina, učiteljica v Begunjah; Katarina Drol, učiteljica v Zasipu; Janja Miklavčič, šolska upraviteljica na ženski šoli v Kranju. V IV. skupino položajne p.ače I. kategorije je postavljen dr. Ivan Grafenauer, profesor na I. državni gimnaziji s 1. oktobrom t. l.; v V. skupino položajne p.ače I. kategorije s 6. stopnjo osnovne plače z dokladami za stanarino v znesku 2700 Din: Ivan Dolžan, profesor na državni realki s 1. februarjem 1924; v I. skupino položajne plače 2. kategorije s 7. stopnjo osnovne plače in stanarino po zakonu: Ivan Robič, učitelj v Vuhredu, s 1. majem t. l.; Julka Fister, učiteljica v Šoštanj s 1. novembrom 1923; Ladislava

Volavšek-Lavrič, učiteljica pri Sv. Emi pri Pristavi s 1. nov. 1923; v II. skupino položajne p.ače 2. kategorije s 5. stopnjo osnovne plače in stanarino Fran Zupan, učitelj na Viču s 1. nov. 1923; Arnold Kreps, učitelj v Odrancih s 1. novembrom 1923; Gusta Janežič, učiteljica v Šoštanju s 1. nov. 1923. Postavlja se za veroučitelja 2. stopnje na državni osnovni šoli v Murski Soboti s pravico državnih uslužbenecv I. skupine 2. kategorije z osnovno plačo 7. stopnje s pravico na stanarino Anton Polutnik, kaplan na Slivnici pri Celju. Premeščena je učiteljica Ema Zamejic iz Zuzemberka na osnovno šolo v Pečice. Na svoje prejšnje mesto v Kapeli pride Ivan Mihelič iz Veržaja; Pestotnik-Bergant Pavla, učiteljica iz Spitaliča v Mozirje. Red sv. Save IV. vrste je dobil dr. Franc Perne, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani in je upokojen. Nadalje je upokojen Josip Roš, učitelj v Turju, Maria Kralj-Zakrajšek v Ribnem pri Bledu.

— Umetniške štipendije. Prosvetni ministrstvo je izbral sledeče kandidate za vladno štipendijo za nadaljevanje umetniškega študija: Janez Gasparič za nadaljevanje cerkvenega petja za Dunaj, za glasbo: Jadviga Poženelova za Pariz, Vida Jerajeva za Pariz, Anton Ravnik za Prago; Božidar Jakac za nadaljevanje slikarstva za Pariz, vsi iz Ljubljane. Nadalje so bili izbrani za petje po en stipendist še iz Zagreba za Pariz in iz Beograda za Dunaj, za kiparstvo eden iz Zagreba za Pariz, za slikarstvo dva iz Beograda za Pariz, dva iz Zagreba za Pariz, po eden iz Ercegnovega za Pariz in iz Sarajeva za Dunaj.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Prošnja za privatno slovensko šolo v Gorici odbita. Dolgo časa so se trudili Slovenci v goriškem mestu, da bi dobili na občinske stroške svojo potrebno slovensko šolo in vrtec, ali ker je bil ves trud zaman, so si hoteli napraviti šolo na lastne stroške. Prošnjo pa je šolsko nadzorništvo odklonilo s praznim izgovorom, da je v goriškem mestu že dovolj preskrbljeno za potrebe prebivalstva s šolami in otroškimi vrtci. Pa tako radi govore mogočni italijanski oblastniki o svobodi, katero uživajo Slovenci v Julijski Krajini!

Učiteljski pravnik.

—Š Zdravniških izpričeval ni treba kolkovati. »Poštni Glasnik« poroča: Generalna direkcija posrednih davkov je odločila, da so zdravniška izpričevala, s katerimi opravičujejo oboleli državni uslužbenec izostanek iz službe ali s katerimi prosijo bolniškega dopusta, oproščena od kolkovine. V vsakem takim izpričevalu pa mora izrecno stati, da je izostal uslužbenec iz službe zato, ker je bolan, ali pa, da prosi dopust v svrhu rekonvalescence. Če se preišče zdravstveno stanje državnega uslužbenca komisijsko na uradno zahtevo, je izdano izpričevalo tudi kolko prosto, če pa uslužbenec sam zahteva komisijsko preiskavo, potem mora biti zdravniško izpričevalo kolkovano z 20 Din.

Obrambni vestnik.

UČITELJ NAJ NE SLUŽI TUJI GLAVNICI.

Kaj čudno zveni ta železni stavek. Ali morebiti služi nezadostno plačan učitelj tuji glavnici? Ne, učitelj služi s svojim šolskim delom svojemu narodu in lastni državi. V tem železnem stavku zamore torej biti zapopadeno le naše izvenškolsko delo.

Ob svoji nezadostni plači si iščemo često postranskih zaslužkov, da preživimo udobnejše sebe, oziroma družino, zlasti če šolamo otroke v mestu.

Letos so zložili francoski bogataši svoje zlate milijone za novo zavarovalnico za Jugoslavijo z imenom »Union«, oskrbeli so si za njo dovoljenje (koncesijo) ter so po slovenskih časopisih razglasili in razpisali službe za oblastne nadzornike te nove zavarovalnice.

Za Mariborsko oblast se jim je ponudil neki upokojeni učitelj, ki je bil obenem oskrbnik nekega veleposestva. Ta si je v svoji domišljiji izračunal, da bi bilo bolj dobičkanosno, postati zavarovalni nadzornik te nove tuje zavarovalnice nego še nadalje oskrbovati veleposestvo premožnega Slovenca, zato se je zavarovalnici ponudil ter ji napovedal, da jo hoče s pomočjo učiteljstva v mariborski oblasti upejati, naj torej dajo njemu prednost. Francoska družba ga je